

# עלייה עיברית, עלייה חופשית



עיקרון חופש-ההגירה מכל הארצות לכל הארץ צות, ראוי להישמר - לדעת המנהיגות היהודית וחישי-ראליה - לגבי כל הארצות, פרט לישראל. אזרחים יש-ראליים הרוצים להגר, דינם להישמץ כ"גמושות", ולהתחייב בחרמים שונים ומשונים מטעם ממשלת יש-ראל והסוכנות היהודית.



המוסר הכפול מתגלה גם בחתך אחר של כללי היושר האינטלקטואלי, של הקואליציה ליכוד-מערך בסוכנות או המערך-מפד"ל-ל"ע בממשלה: המימסד הציוני ויתר כבר מזמן על חובת ההגשמה, העלייה, האישית של אלה המתהלכים עם שילטי "אני ציוני" על חזותיהם הנפוחים מגאווה לאומית. הרב הרצברג, שניא חקונרס היהודי האמריקאי, המרצה בסימפוזי-ונים חשובים ומפרסם מאמרים בעיתונים ישראלים, הכריז על עצמו כחלק מ"האומה היהודית העולמית", ובתור "אזרח האומה היהודית" הוא רוצה בחלק מהאחריות להכרעות ולשילטון במדינת ישראל, שהיא הטריטוריה של האומה הזו.

באף לא אחד מנאומיו או מאמריו, אין הרב הנכ"ד מציע לקבל על עצמו את האחריות הישראלית ולהתיישב בארץ. אך הוא נוטה בנפש הפצה להשתתף במסעני ההרס וההתפליה נגד יהודים ממדינת-ישראל, הרוצים להצטרף לאומה היהודית הגדולה ולהתיישב במקום שבו הרוב הגדול של בני אומה זו יושב כיום, בארצות-העברית של אמריקה, דרך משל.

אי-אפשר לדרוש היגיון או מסקנות ישירות ממני-היגים כדולצ'ין, אלמוגי, הרצברג או נרקיס. אילו היה היגיון כזה ברשותם, לא היו יושבים במשרדים העבשים של הסוכנות היהודית או חקונרס היהודי. אך אפשר להצג להם שאלה, שתשובה בצידה בלא-הכי: מדוע לא יכול יהודי-ישראלי להצטרף לאחיו היהודיים באר-צות-העברית, ולהיות חלק מהאומה היהודית, שמדינת-היא מדינת-ישראל, לתרום למגבית, ללכת לבית-הכנסת הרפורמי של הרצברג או לשבת במושב-הכבוד של מיפ-על איגרות-העצמאות, לשנות "לחיים" עם אלופי הקונ-

שתי ידיעות עיתונאיות שנדפסו בשבועות האחרו-נים בעיתוני ישראל, ולא נכנסו למדורי "היום לפני-שלושים שנים", ראויות לאיזכור: מנכ"ל המחלקה לעלייה וקליטה בסוכנות, עוזי נרקיס, אמר בראש-שבוע: "הלוואי שאפשר יהיה לומר על מדינות אחרות בעולם שאין הן קולטות יהודים מישראל, כפי שאפשר לומר על מרוקו..."

בידיעה אחרת נאמר, כי האירגונים הציוניים באר-צות-העברית תובעים מהאירגון היהודי האמריקאי "היאסי", שלא יכיר בעולם יהודיים מברית-המועצות, שהיגרו לארצות-העברית אחרי שישו, כ"פלי", טיס", או, במילים אחרות: שהאירגון "היאסי" לא יתמוך בכספים ועזרה אחרת, ב"עולים" או "יורדים" שכאלה.

אין צורך במירוש-רבין או מירוש-דולצ'ין, כדי להבין את מירוש הזהה של שתי הידיעות: המימסד היהודי והציוני, יחד עם המימסד הישראלי, מקווים שכל מדינות העולם יסגרו את עשיריהן בפני יהודים מישי-ראל, ובאותן מדינות שהשער יישאר בהן פתוח, תימנע עזרה כלשהי מהמגורים הישראליים היהודיים.

עיון שיטחי בעיתונים היהודיים והישראליים מלפני-שלושים וארבעים שנים יוכיח לנו, כי בתיקון קל אפי-שר היה "לשפץ" את שתי הידיעות ולהשוותן לאורי-מים וחצהרות אף מנהיגים יהודיים וציוניים, מארץ-ישראל ומחוגלה ברחבי העולם, שבהם התלוננו על "כל העמים" על כי אינם מתירים לפליטים יהודיים להיכנס לארצותיהם ולהתיישב בהן.

המוסר הכפול של "המנהיגים" הישראליים והיהו-דיים, מתגלה לכל עין בלתי-מזויינת פעם נוספת. מסעי-תעמולה היסטרי, בלתי-מרוסן, מתנהל בכל העולם למען "החופש-ההגירה של יהודים מברית-המועצות", ומימסד ישראל אף מתירה ל"גויים" סובייטיים להגר אר-צה, ובלבד שהגירה שכזו תשרת את מטרות התעי-מולה האנטי-סובייטית הארסית שמשלת ישראל וההסתדרות הציונית קיבלו על עצמן - מטעם ההש-גחה העליונה של אירגונים מסויימים מאד בוושונגטון-פורמוזה, פרטוריה, סנטיאגו ומאדריד.

סולים הכלליים וחשגריים באו"ם, וללקק שפתיים מנחת בראותם מרחוק את תקומת עם ישראל במו-לדתו החופשית והעצמאית אחרי אלפים שנות גלות, אמן.

ומדוע לא? בר ברובוב, סירקין וברנר חודשים דרו-שים לנו, כדי לגלות עפר מעיניהם ואוניהם של אלה שקדמו להם. הפירמידה של העם היהודי התהפכה פעם נוספת. בני-ישראל במדינת-ישראל, הם אלה ש"ההנהגה היהודית" יעדה להם את תפקיד שואבי-המים וחוטבי-העצים, בוני המיראמידות והאנדרטאות לתורמים ונד-בנים. בני העם היהודי "העולמי" של הרצברג ונרקיס, הם אלה שיבואו לבקר את הפיראמידות הישראליות כתיירים ונדבנים, ויזכו בתארי-כבוד של דוקטור לפי-לוסופיה או דוקטור לשואה, כשהעם העומד מנגד (מאחרי מחסומי המישטרה) שומע את הקולות, ורואה אור גדול.

## אלכס אסיס, ניו-יורק

# יהודים וערבים - השקפה אחרת

חנה, היחס לא הורע במיוחד. והנה עותו של מר שארל דאד, הנשיא לשעבר של הקהילה היהודית בתוניס: "חיינו יחד במשותף במשך מאות בשנים בשימחה יותר מאשר במיבחינים." החוכחה הניצחת המערערת את כל הבניין שממי-כה טורח לבנות, היא העובדה הגלויה שחלקם של יהודי ארצות האיסלאם בעליות שטרם קום המדינה, היה דל יחסית, למרות הקרבה הגיאוגרפית.

אך ההשגה שלי על התמונה שמנסה לצייר ממי, אינה מצטמצמת למישור העובדות בלבד - למרות החשיבות, כשלעצמה, שיש בהעמדת הדברים על אמי-תות. ההשגה היא בעיקר על כוונתה, מסקנותיה ותוצאותיה של התיזה שלו. ממי הקדיש את סיפורו "לאחי היהודים ולאחי הערבים", הקדשה תמוחה במיקצת, שכן לאחר האמאמות החמורות שהוא מטיח בערבים, כיצד ניתן עוד לכנותם אחים?

ולעצם ההשגה - המציאות היא שממי, למרות הזדהותו השלמה עם ישראל, ממשיך לחיות בצרפת וככל הנראה גם בצאצאיו ימשיכו לחיות שם. גורלו כגורלם, שלומם, שיגשגו ורווחתו יקבעו בהתאם לתת-פתחות העניינים שם. הוא יכול להרשות לעצמו לראות ביהודים ובערבים שני יסודות אנטאגוניסטיים, מבלי שחברד יספיע כהוא-זה על עתידו.

לנו בארץ זו, שבה המציאות מכתובה חיים בצוותא עם ערבים בעלי-כורחוננו, בין אם הדבר מוצא הן בעיני מישורו ובין אם לאו, חייב כל חכם - הרואה את הנולד - לדחות תיזה המנופפת בעוולות שעוללו ער-בים ליהודים, ועלינו כן לספק צידוק מצפוני ליחס מקביל. עלינו להצביע ולהדגיש דווקא תופעות של הבח-יהודית ערבית, אותן אופעות שממי משתדל בכל מאודו להתעלם מהן או לטלפן.

ועוד השגה לי על ממי, והפעם היא מתייחסת ישירות למאבקנו כספרדים ויוצאי-המזרח במערכה לשיויון באת ולחיסול הפערי. באחד הראיונות הגיבה הגברת גולדה מאיר - ראשה-משלה לשעבר וכלת פרסי-ישראל בחוזה בכעם, נגד תביעות על קיי-פוח ופערי-היא זיברה על, "אנשים שהגיעו לכאן ישר-ממערות, והשתתמרו באסלות לאיתסון ירקות, הש-תמשו בפיגמות שניתנו להם כשי עלידי המדינה כסמר-טוטים או אף כדגלים", ובחתייחסה לחלק ברור מאד באוכלוסייה, היא האשימה אותם ב"עצלות תורשתית." (כנאמר בסיפור של ממי).

השקפות מסוג זה, לעצונן הרב, אינן נדירות, וכל מי שהתנסה במאבק ובפעילות לחיסול הפער, ודאי נת-קל בהן.

כל המתאר את חיינו בארצות-מוצאנו כחייגיגהונום, משמיט את הקרקע - ביודעין, או שלא ביודעין - מתחת לתביעתנו הנחרצת לשיתוף של ממש בקבלת ההחלטות, ולמאמץ של אמת לסגירת הפער החברתי-עדיתי.

## ויקטור חלבה, חל-אביב

הנה קביעה משונה המצביעה על הביסוס השיטחי והמקוקק של דבריו: "בעדן, בשנת 1946, לאחר שהשלטונות המקומיים הכריזו כי אין היהודים צרי-כים להיות כשאר בני-האדם, נרצחו 82 יהודים, 76 נפצעו קשה." אך הרי ידוע שבשנת 46, השילטון היחיד ששלט במושבת-הכתר היה בריטי. האם הבריטים הם שהכריזו שאין היהודים צריכים להיות כבני-אדם? אכן, אי-אפשר להכחיש שהיו פגיעות ביהודים באר-צות האיסלאם, ובמיוחד בעיקבות הסיכסוך המדיני על השילטון בארץ-ישראל, אך רדיפות אלה היו שר-ליות, ולא הן אשר קבעו את התחושה הכללית. מכאן ועד לעריכת הקבלה בין מצבם של היהודים בשתי-המאות, המרחק הוא רב. גם אילו קיבלנו את כל מיספריו של המחבר, כיצד ניתן להשוותם עם 200,000 היהודים שנרצחו באוקראינה בידי גייסות פטליווים בשילחי מולחמת-העולם הראשונה, או 6-המיליונים שהושמדו על-ידי הנאצים ומשתפי-הפעולה עימם ברחבי אירופה?

עיינתי בערך "אנטישמיות" באנציקלופדיה העברית, ולא נתקלתי בשום התייחסות לארצות האיסלאם. האם היתה זו התעלמות רשלנית בלבד, או אולי משום היות האנטישמיות תופעה אירופית-נוצרית בלבד? אך ממי ממשיך בשלו: "המגורמים הערביים הקטנים והמתמש-כים במהלך ההיסטוריה, הפילו יותר קורבנות מכל הפגורומים הרשומים, הפולניים והגרמניים."

כילוד ארץ ערבית - לבנון - שבה עברתי את שנות-ילדותי, הינוי לחעיד ולצרף את עדות הורי ומכרי-משם, שלא חזינו בשום פגורום ביהודים. יתר-על-כן, לא חשנו בשום אווירת-שינאה במיוחד מצד האוכל-לוסייה הערבית. אדרבא, שררה שם אווירה של ידי-דות וכבוד הדדי. הנה גם עדותה של יוצאת מצרים (במוסף ימים וילות של מעריב מיום 5.4.75):

"הן לא היגושו בהפליה חברתית בגלל יהדותן, וגילוייה-אנטישמיות מצד השילטונות היו מעטים. אחרי-מיבעע-סיני גורשו כל היהודים מהמועדון החברתי המקור-מי, נזכרת דינה, ושאר חברי-המועדון החליטו לחת-ירם את המוקד עד שיושר חרעם של היהודים. הם קבעו תורנות ביניהם, ומדי-ערב נגשו בביתו של אחד החברים, עד שחנהחלה נאלצה לשלוח מיכתבי-התנצלות ליהודים ולבקשם לחזור למועדון. בבית-הספר העממי לימד מורה ערביה שהפליחה לרעה את התלמידים היהודיים. כשהגיע המפקח לביקור ורצה לבחון את דינה, התנגדה המורה בטענה שהילדה יהודית. המפקח נזף במורה ובחן את התלמידה." (הימים ימי מיבעע-סיני. מי שמצוי בספרות המצרית יודע את מרכזיותה של "התקופות המשולשת" - בלשונם - בתודעת הצי-בור. בעיני המצרים, שזה-עתה ממשו את ריבונותם, נתפסה הפעולה כשיא של בגודנות ותוקפנות. בכל זאת,

לפני שנים אחדות הגעתי, במיסגרת עבודתי, לקריית-גת. היה זה ערב יום-השואה-התגבורת. בכיכר המרי-כות. היוקה במה, שעתידה היתה לשמש את הגי-גות יום-העצמאות, מעל לבמה, ולכל ארוכה, התנוססה כרזה ובה רשימה ארוכה של כל אותם שמות נוראים וכה מוכרים לנו: אושוויץ, דאז, ברן-בלגו, בוכנוואלד, וכו', ולבסוף שם שחרג בצילצולו מטרור מקאברי זה, ואשר לא נתקלתי בו עד כה.

שאלתי יודי, אחד מתושבי המקום, למשמעות השם וזאת היתה תשובתו: "העירייה מאוכלסת רובה-ככולה יוצאי צפון-אפריקה. זכר המונות והשוואה לא עורר שום הד בליבם, מפאת חסרונה של החווייה הטראו-מאטית הנחוצה ליצירת הזדהות ריגשית עמוקה עם האסוף. לכן טיכסו המארגנים, חדורי הכוונות הטובות, עצה, ודלו ממיאיש את שמו של אתר בתוניסה, שם החלו הנאצים, בעת שילטונם הקצר במקום, להקים מחנה-ריכוז." מיותר, אולי, לעיין כי ניסיון חזק זה לא חשיג את התכלית המבוקשת. רוב תושבי העיריה לא שמעוהו מעולם, וגם בלב המעטים שזכרו משמעות השם, לא רטטה שום נימה.

נזכרתי באפיוזה זו בקריאת סיפורו של אלבר ממי יהודים וערבים. ממי נירדף, כנראה, על-ידי תסיבך-נחיתות לנוכה הסבל הרצוף, שהיה מנת-חלקם של היהודים בארצות הנחרות ושיאו בשואה ההיטלראית. הוא ניסה להשתחרר מתסיבך זה על-ידי המצאת הקבלה ממוקפקת ומעוותת בין האנטישמיות האירופית-נוצרית המסורתית, לבין מצב הקהילות היהודיות באר-צות האיסלאם בעת האחרונה. ממי כתב: "ההשוואה בין הסבל היהודי בארצות הנחרות לבין הסבל היהודי בארצות האיסלאם היא חסרת כל ערך. הרי זה כאילו נדרשנו לבחור בין הדבר והחוליער." לביסוס קביעה מרכזית זו, הוא סיפר בין השאר על "העוני המכריז" שראה בניסאות בצפון-אפריקה.

אכן, אי-אפשר להתעלם מקיומה של דלות יהודית בארצות האיסלאם, אך עוני זה לא היה תוצאה של התנכלות ממלכתית, אלא ביטוי לעוני הכללי המאפיין ארצות אלה. לאמיתו של דבר, החיפץ הוא הנכון. יהיו-דיים, כיסוד עירוני ומשכיל יחסית, נחנו מרמתי-חיים גבוהם והממוצע המקומי. הם היוו בדרך-כלל עילית חברתית וכלכלית.

במשך הביא ממי רשימה ארוכה של פרעות שנעשו ביהודים בארצות-ערב במאה ה-20. אך למרות שהיה ברור שיקומו מערערים על תיאוריו והערךרכוניו, לא הביא שום ביסוס דוקומנטרי או ביבליוגרפי, אלא היפנה אותנו סתמית לעיתונות התקופה. במאמר מוס-גר, הייתי תוהה על אי-הכללת תוניס, ארץ הולדתו, ברשימה. האם היה זה מצפוני אשר עיכבו, תתי-הכרי-תית, מלהשחיר מציאות שכיר היטב, ומנע ממנו לפרי-סם בדותות וגוזמות?